

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 17 LIPCA 1932 R.

Nr. 29

DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Dzięki zabiegom w wytwórniach papierniczych oraz licznie napływającym zamówieniom udało nam się obniżyć kalkulację wszystkich druków, wobec czego ustalamy ceny na te druki następując jak na zamieszczonym poniżej cenniku.

Wszystkim naszym stałym odbiorcom oraz tym, którzy ostatnio nadesłali zamówienia na druki z II-go etapu liczyć będziemy według cen poniżej podanego cennika.

Warunki finansowe, w których pracujemy, nakazują nam prosić naszych Odbiorców o jak najszybsze regulowanie należności gotówką i w tym celu dajemy ustępstwo 30% skonta, o ile rachunek będzie uregulowany w terminie miesięcznym.

C E N N I K

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0.90	Wzór 10	Hotelowa książka meldunk.	50 ark. 100 kart	Zł. 4.50
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania	.. ..	1.10	.. 10	.. ..	100 .. 200 ..	8.25
.. 3	karta zameldowania	.. ..	1.-	.. 10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	2.25
.. 4	.. wymeldowania	.. ..	1.10	.. 11	Ankieta A	100 sztuk	0.80
.. 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	.. ..	1.10	.. 11a	Arkusze zbiorczy do ankiety A.	wzór 11 100 sztuk	2.25
.. 4a	Karta wymeldow. ..	.. ..	1.20	.. 12	Ankieta B	100 ..	0.90
.. 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powz. obow. wojskowemu	.. ..	0.80	.. 13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. P. P. 20.V 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	1.-
.. 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	20.-	.. 14	Karta wymeldowania	100 ..	1.20
.. 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25.IV.-31 r. poz. 13)	.. ..	11.-	.. A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	4.50
.. 7	Karta rodzinna	.. sztuk	10.-	.. B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	2.40
.. 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	.. arkuszy	6.-	.. C.	Zawiadomienie	100 ..	2.40
	W stanie zbroszowanym 24 ark.	1 zeszyt	2.-	.. D.	Zawiadomienie pół arkusza	100 ..	2.25
	w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark.	100 kart	7.90	.. E.	Ponaglenie pół arkusza	100 ..	2.25
	75 ..	150 ..	10.50		Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po	15 ark. 30 kart	2.-
	100 ..	200 ..	13.50		25 .. 50 ..	25 .. 100 ..	3.-
	125 ..	250 ..	15.50		50 .. 100 ..	50 .. 100 ..	4.95
	150 ..	300 ..	17.50		100 .. 200 ..	100 .. 200 ..	8.50
.. 8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.)	100 ark.	6.-		zeszyt 12 ..	24 karty	1.20
	w formie zbroszowanej	24 arkusze 1 zeszyt	2.-				
	Księga oprawn. w płótno po	50 ark. 100 kart	7.90	Kazimierz Szczepański.	Ankieta rejestracyjna ludności wskazówki w jej przeprowadzeniu	1 egz. ..	0.30
	75 ..	150 ..	10.50	B. Brodowski.	„Rejestry mieszkańców i meldunk w Polsce” podręcznik	1 egz. ..	6.50
	100 ..	200 ..	13.50	K. Tokarski	„Wskazówki dla meldujących się”	1 ..	0.60
	125 ..	250 ..	15.50		Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 1a, 2a, 3a, 4a, 11 i 12 oraz 13 i 14	1 sztuka	16.-
	150 ..	300 ..	17.50		Kartoteka do karty rodzinnej (wzrost 7) i dokumentów metrykalnych na 1500 kart	..	35.-
UWAGA:	Wszystkie księgi oprawn. wzoru 8 i 8a, jak wyżej podano, oprawn. nie w płótno ale w papier. Imitację płótna. 1 zł. taniej na każdym egzemplarzu.				Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia	1 sztuka	8.-
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze 100 arkuszy		Zł. 4.50		Palec gumowy	1 sztuka	0.65
	zbroszowane 12 arkuszy w jeden zeszyt		0.80		Koperła do dokumentów metrykalnych i innych	za 100 sztuk	8.50
	w formie księgi oprawn. po 25 ark. (50 kart)		3.-				
	50 .. 100 ..		4.50				
	75 .. 150 ..		6.-				
	100 .. 200 ..		8.25				

UWAGA: Szczegółowe prospekty dotyczące kartotek oraz urządzeń kartotekowych (koniki i t. p.) wysyłamy na żądanie. Rejestr mieszkańców wzór 6 i skorowidz do rejestru mieszkańców wzór 6a na żądanie opracowujemy w specjalne gatunki płótna. Wszystkie oprawy wogóle, zależnie od ich grubości, wykonujemy mocno i trwale. Wszystkie księgi, o ile wymaga tego samo przeznaczenie książki, są sznurowane i przygotowane do poświadczenia. Zapotrzebowane materiały, zależnie od brzmienia zamówienia, wysyłamy za zaliczeniem lub na otwarty rachunek. Od rachunków regulowanych gotówką i wykupionych za zaliczeniem pocztowym udzielamy skonta w wysokości 30%. Rachunki uiszczone po upływie miesiąca trzymiesięcznymi weksłami nie podlegają specjalnemu oprocentowaniu. Przy zamówieniach większych nadsyłanych przez Wydziały Powiatowe lub Starostwa oraz Miasta warunki kupna oraz płatności do specjalnego omówienia. We wszystkich sprawach wątpliwych, jak ogłaszaliśmy w swoim czasie, udzielamy wyczerpujących fachowych objaśnień i informacji.

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

**Zrzeszenie Spółdzielcze Gospodarczo-Inwestycyjne Samorządów Powiatowych,
z o. o. w Warszawie, Dobra 28.**

B I L A N S Z A M K N I Ę C I A

Stan czynny.

na dzień 31 grudnia 1931 r.

Stan bierny.

	Zł.	Zł.		Zł.	Zł.
Kasa	662,92		Kapitały własne:		
Banki	4.292,75		Udziałowy	235.500,—	
Weksle	52.306,03		Zasobowy	64.237,24	
Odbiorcy	322.653,69		Amortyzacyjny	60.677,65	360.414,89
Dostawcy	31.093,54		Banki	275.341,—	
R-ki Różne: Fabryka			Akcepty	160.475,19	
Waty „Valetudo“	111.333,85		Dostawcy	158.766,61	
Kamieniołomy	173.447,—		Odbiorcy	135.023,49	
Różni dłużnicy	96.428,32	381.209,17	Różni wierzyciele	34.772,09	764.378,38
Towary	171.387,51		Pożyczka na kupno domu		382.621,08
Papiery wartościowe i Udziały	26.533,70	990.139,31	Sumy przechodnie		8.109,03
Nieruchomości (Dom w Warszawie)	335.177,22		Zysk		529,69
Ruchomości	63.776,50	398.953,72			
Sumy przechodnie		38.537,46			
Różnica kursowa na realizacji obligacji Pol. Banku Komun. z pożyczki na kupno domu		88.422,58			
		1.516.053,07			1.516.053,07
Weksle zdyskontowane		1.595.269,23	Dyskonto weksli Sam. w Bankach		1.595.269,23
Różni za kaucje		906.099,—	Kaucje		906.099,—
Razem		4.017.421,30	Razem		4.017.421,30

R a c h u n e k S t r a t i Z y s k ó w

Straty.

na dzień 31 grudnia 1931 r.

Zyski.

	Zł.	Zł.		Zł.	Zł.
Koszty handlowe		184.812,36	Dochód ogólny		238.879,61
Procenty od pożyczki na kupno domu		38.892,84			
Amortyzacja:					
Nieruchomości w Warszawie	6.703,55				
Ruchomości	1.428,29				
Samochodów i motocykla	6.512,88	14.644,72			
Zysk		529,69			
Razem		238.879,61			238.879,61

Księgowy: *W. Żytko*

Zarząd: *J. Rożkowski* — Prezes

J. Ołpiński — Członek Zarządu

H. Le Brun — „ „ i Dyrektor

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT

WIERTNICZYCH I BUDOWA STUDZIEN ARTEZYJSKICH

Edward Jezierski i S-ka

dawniej J. Semelman i S-ka

Warszawa, Nowy-Świat 24. Telefon 335-67.

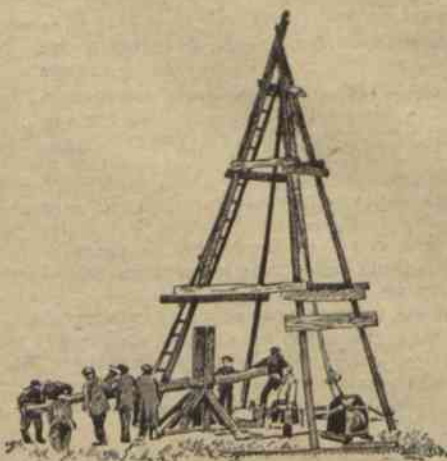
w y k o n y w u j e :

STUDNIE ARTEZYJSKIE, ABISYŃSKIE, BROKLIŃSKIE.

STUDNIE ABSORBUJĄCE DLA ODWADNIANIA.

REMONT ZEPSUTYCH STUDZIEN I POMP WSZELKIEGO RODZAJU, PAŁE STRAUSSA I INNE. BADANIA GRUNTÓW.

PROJEKTY I KOSZTORYSY.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Aleksander Bogusławski, Henryk Le-Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XIV.

WARSZAWA, 17 LIPCA 1932 r.

Nr. 29

TREŚĆ Nr. 29: Podatek obywatelski w Niemczech — *Fr. Branny*. Powiat we Francji — *H. K.* Gminne kasy poz.-oszczęd. w woj. Kieleckim — *K.* Sprawy bieżące. Ze Związku Powiatów Rz. P. Ze Zrzeszenia Samorządów Powiatowych. Władomości gospodarcze. Poradnik.

Wszystkie Instytucje Samorządowe winny umieszczać ogłoszenia (konkursy, przetargi, statuty, obwieszczenia i t. p.) w ich własnym organie, tygodniku „SAMORZĄD“, przesyłając je do Samorządowego Instytutu Wydawniczego Sp. z o. o. w Warszawie.

Warszawa, Świętokrzyska 13.

29-52

Podatek obywatelski w Niemczech

Stan finansowy związków komunalnych w Niemczech zaczął się pogarszać mniej więcej w pierwszej połowie 1930 r. wskutek zmiany konjunktury gospodarczej. Początek kryzysu gospodarczego wyraził się w zwiększającej się liczbie osób, uciekających się o pomoc z tytułu opieki społecznej, co spowodowało wzrost wydatków związków kom.; z drugiej zaś strony wpływy z podatków zaczęły maleć, co w rezultacie naruszyło równowagę finansową zw. kom. Rzesza Niemiecka, której obowiązkiem było przyjscie z pomocą związkom komunalnym, znajdowała się w nie najlepszej sytuacji. W poszukiwaniu więc nowych środków dochodu dla komun, z których wpływy przyczyniłyby się z jednej strony do przywrócenia naruszonej równowagi finansów komunalnych, a z drugiej strony nie obciążą zbyt osłabionego wskutek pogarszającej się konjunktury organizmu gospodarczego, Rzesza Niemiecka wprowadziła w 1930 r. dla komun dawno zarzucony system podatku pogłównego pod nazwą podatku obywatelskiego (Bürgersteuer).

Obowiązkowi podatkowemu podlegały początkowo osoby, które ukończyły 20 rok życia z wyjątkiem bezrobotnych, korzystających z opieki kryzysowej lub z opieki społecznej oraz osób, otrzymujących rentę z zakładów ubezpieczeń społecznych. Stopniowo zwiększano liczbę osób, wolnych od tego podatku tak, że obecnie obowiązkowi podatkowemu podlegają je

dyne osoby, które ukończyły 20 rok życia i prowadzą samodzielne gospodarstwo, natomiast zwolniono od podatku osoby, nie posiadające prawa wyborczego lub korzystające ze świadczeń z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, opieki kryzysowej lub opieki społecznej, następnie osoby, pobierające renty społeczne, wreszcie wszelkie osoby, otrzymujące w jakiejkolwiek formie — częściowo lub całkowicie — środki do życia z funduszy publicznych.

Za podstawę opodatkowania wzięto fakt, że dana osoba ma dochód w jakiegokolwiek postaci. Dla celów podatku stworzono o szerokiej rozpiętości klasy dochodowe, stosując do dochodu, mieszczącego się w danej klasie, stawkę ryczałtową, a nie procentową, jak to się dzieje w podatku dochodowym. Zastosowanie klas dochodowych o szerokiej rozpiętości spowodowało z jednej strony większe obciążenie osób o mniejszym dochodzie i najbardziej dotknęło osoby, nie płacące dotychczas żadnych danin publicznych, podczas gdy osoby, posiadające większy dochód ponoszą wprawdzie mniejsze w stosunku do swego dochodu świadczenia z tytułu tego podatku, natomiast płacą prócz podatku obywatelskiego inne podatki. Szeroka rozpiętość klas dochodowych spowodowała, iż podatek ten stał się podatkiem wydatnym, gwarantującym stale pewne określone wpływy, gdyż mimo zmniejszenia się dochodów danej osoby, stawka ry-

W-1749/79/170

cząłtowa została niezmieniona. Zupełnie inaczej przedstawia się sprawa przy podatku dochodowym, gdzie pobiera się pewien określony procent dochodu i zmniejszenie się dochodu powoduje obniżenie wpływu z podatku dochodowego.

W r. 1931 rozpiętość klas dochodowych znacznie zmniejszono, a równocześnie nastąpiło większe zróżniczkowanie stawek ryczałtowych, co nam zilustruje poniżej podana tablica.

Rok 1930.		
Dochód w markach		Stawka rycz. w markach.
1.200 — 8.000		6
8.000 — 25.000		12
25.000 — 50.000		50
50.000 — 100.000		100
100.000 — 200.000		200
200.000 — 500.000		500
ponad 500.000		1.000

Rok 1931.		
Dochód w markach		Stawka rycz. w markach.
1.200 — 4.500		6
4.500 — 6.000		9
6.000 — 8.000		12
8.000 — 12.000		18
12.000 — 16.000		24
16.000 — 20.000		30
20.000 — 25.000 i t. d.		50

Wszystkie inne osoby ponad 20 lat, prowadzące samodzielne gospodarstwo domowe, a nie opłacające państwowego podatku dochodowego, płacą właściwy podatek pogłówny, t. j. zryczałtowaną stawkę 6 marek. Jest to pojedyncza stawka, która może być narówni ze stawkami, pobieranymi w poszczególnych klasach dochodowych, podwojona, potrójona i t. d.

Procentowe obciążenie dochodu podatkiem obywatelskim wynosiło w 1930 r. od 0,48 — 5%, podczas gdy w 1931 r. po zmniejszeniu rozpiętości klas dochodowych obciążenie mieściło się w granicach od 1,33 — 5%.

W 1930 r. obowiązywała pojedyncza stawka podatku obywatelskiego, natomiast w 1931 r. wskutek olbrzymich niedoborów w budżetach związków komunalnych, spowodowanych wzrastającymi wydatkami na opiekę społeczną, zezwolono a nawet zobowiązano gminy do pobierania czterokrotnej a nawet i wyższej stawki. Pobieranie większej niż podwójnej stawki wymaga zezwolenia władz nadzorczych i jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy mimo wykorzystania wszystkich źródeł dochodowych budżet danego związku komunalnego nie został zrównoważony. Pobieranie podatku obywatelskiego staje się dla gminy z mocy ustawy obowiązkiem, jeśli gmina nie osiągnęła po wykorzystaniu wszystkich źródeł równowagi budżetowej, w innych zaś wypadkach pobieranie tego podatku jest uzależnione od uchwały organu stanowiącego danej gminy.

Podatek ten nie jest podatkiem typowo wiejskim ani miejskim. Pobierają go zarówno gminy wiejskie, jak i miejskie. Początkowo atakowany ze wszystkich stron, zyskał sobie obecnie prawo obywatelstwa i sta-

nowi obecnie jedno z poważniejszych źródeł dochodowych związków komunalnych. Według danych „Statistische Korrespondenz“, wydawanych przez pruski urząd statystyczny, podatek obywatelski w Prusach pobierało w 1930 r. 102 miasta wydzielone na ogólną liczbę 116 miast (87,9%), 535 miast niewydzielonych na ogólną liczbę 908 miast (58,9%) oraz 3018 gmin wiejskich na ogólną liczbę 28.882 gmin (10,4%). W 1931 r. pobierało już powyższy podatek 99,1% miast wydzielonych, 90,5% miast niewydzielonych i 54,6% gmin wiejskich. W cyfrach absolutnych wyraża się wzrost związk. kom. pobierających podatek obywatelski w 1931 r. w stosunku do 1930 r. — o 13 miast wydzielonych, 278 miast niewydzielonych i 12.742 gmin wiejskich. Z liczby 15.760 gmin wiejskich w Prusach, pobierających w 1931 r. podatek obywatelski, 10.972 gminy wiejskie pobierały pojedynczą stawkę, 809 — półtora stawki, 1.495 — podwójną, 190 — po dwie i 1/2 stawki, 1.704 — potrójną, 364 po 3 i 1/2 stawki, 119 — poczwórną, a 107 gmin wiejskich większą niż poczwórną.

Wpływy z podatku obywatelskiego w Prusach wynosiły w 1930 r. 51 milionów marek, co czyni na głowę ludności w gminach, pobierających ten podatek, obciążenie 1.33 M. Danych za 1931 r. narazie niema, ale według obliczeń szacunkowych wpływy te winny wynosić 66 milionów marek (1,72 marki na głowę mieszkańca), uwzględniając w obliczeniu zasadę pobierania przez gminy pojedynczej stawki. Gdyby wszystkie gminy wiejskie i miejskie pobierały podatek obywatelski, stosując pojedynczą stawkę podatkową, to według obliczeń szacunkowych wpływy te według zasad podatkowych, obowiązujących w 1931 roku, dałyby sumę dla Prus 175 milionów marek, a dla całej Rzeszy 250 milionów marek.

Podatek ten odgrywa coraz większą rolę w kształtowaniu się finansów związków komunalnych zwłaszcza, że związki komunalne mają nie tylko możność, lecz nawet i obowiązek stosowania nawet więcej niż poczwórnych ryczałtowych stawek podatkowych. Gminy ponad 5.000 mieszkańców stosują przeciętnie potrójną stawkę, co uważa się za normalne obciążenie tym podatkiem. Inaczej nieco przedstawia się sprawa w gminach od 2.000 — 5.000 mieszkańców, z których 28% pobiera potrójną stawkę, 35% — pojedynczą. Gminy do 2.000 mieszkańców pobierają podatek ten w 50% wogóle, z czego 3/4 gmin tego typu pobiera stawki pojedyncze.

Największa liczba gmin, pobierających w 1930 r. i 1931 r., przypada na Westfalję (1930 r. — 30%, 1931 r. — ponad 90% gmin), na drugim miejscu były w 1930 r. gminy górnośląskie, lecz w 1931 r. gminy w prowincji nadreńskiej wysunęły się na 2-gie miejsce (86% ogółu gmin tej prowincji). Pobieranie podatku obywatelskiego prawie że przez wszystkie gminy w prowincji westfalskiej, a następnie nadreńskiej i górnośląskiej należy tłómaczyć charakterem przemysłowym tych prowincji i olbrzymimi wydatkami związków komunalnych na cele opieki społecznej w związku z panującym w tych prowincjach bezrobociem.

Ostatnio w prasie niemieckiej podnoszą się głosy za zmianą ustawy o podatku obywatelskim m. in. w tym sensie, by związki komunalne mogły pobierać

tylko poczwórną stawkę ryczałtową tego podatku, czemu przeciwstawiają się znowu związki komunalne, które wobec coraz większego niedopisywania wpływów z dodatków do podatków państwowych stanęły bezradne wobec niemożności ponoszenia świadczeń dla bezrobotnych, korzystających z opieki kryzysowej i z opieki społecznej. Wprawdzie liczba bezrobotnych,

korzystających z powyższych świadczeń, w obecnym okresie letnim ustabilizowała się, a w niektórych okęgach uległa nawet pewnej niższe, lecz z chwilą nastania sezonu martwego związki komunalne spodziewają się jeszcze gwałtowniejszego niż dotychczas wzrostu fali bezrobocia.

F. Branny.

Powiat we Francji

Właściwie „powiat“ w znaczeniu środkowo - europejskim i polskim w szczególności, we Francji dotychczas nie istnieje. Francja bowiem dzieli się na departamenty, będące jednostkami terytorjalnymi administracji rządowej i samorządu, departamenty zaś dzielą się na „arrondissements“, okręgi, nie będące nawet w pełnym naszym znaczeniu tego słowa powiatami rządowymi. W dalszym jednak ciągu „arrondissement“ nazywać będziemy powiatem, zarówno ze względu na podobieństwo terytorjalne do naszych powiatów, jak również ze względu na to, że panujące we Francji dwie tendencje: *d e k o n c e n t r a c j i* — zmierzającej do uczynienia z „arrondissement“ kompletnej instancji administracji rządowej, oraz *d e c e n t r a l i z a c j i* — zmierzającej do nadania okręgowi samorządu — zdają się wskazywać na ewolucję, która doprowadzi w przyszłości do zupełnego upodobnienia okręgów do naszych powiatów.

Powiat (okręg) we Francji właściwie stworzyła dopiero rewolucja. Albowiem w przedrewolucyjnym okresie „ancien regime“ trudno natrafić na odpowiednik powiatu w dzisiejszym rozumieniu. Ówczesny podział terytorjalny nie dostarcza dostatecznych analogii z organizacją powiatu. Różnorakie instytucje, w które obfitował ten okres, o centralistycznym nastawieniu, nie zawierają porównawczego materiału dla interesującej nas sprawy.

Dopiero koniec XVIII wieku wprowadza daleko idące zmiany w ustroju Francji i wytwarza nowe formy administracji państwowej, w których należy szukać początku współczesnego powiatu. Ustawy z 22 grudnia 1789 r. i 8 stycznia 1790 r. wprowadzają podział Francji na departamenty, a tych ostatnich na obwody — które w ogólnych zarysach pokrywają się z pojęciem powiatu.

Każdy departament obejmował od 3 do 9 obwodów. Obwody ustanawiało Zgromadzenie Narodowe, przyczem wzgląd na interes lokalny oraz potrzeby społeczne miał decydować o ustaleniu granic terytorjalnych. Historyczne odrębności ustanowionych okręgów administracyjnych miały być zachowane. W ustawach więc z 1789 i 1790 r. zostały poniekąd wyrażone zaczątki regionalistycznych koncepcji, które obecnie zyskują coraz powszechniejsze prawo obywatelstwa.

Władza w obwodach była wykonywana przez radę obieralną, dyrektorjat i pełnomocnika syndykatu (procureur syndic). Nastąpiło charakterystyczne dla pierwszego okresu rewolucji, rozbudowującej administrację na zasadach decentralizacji, rozmnożenie się władz lokalnych i pomieszczenie ich kompetencji:

Podobny stan rzeczy trwał jednak niedługo. Konwent w dążeniu do ugruntowania autorytetu państwa podporządkowuje czynnikiem centralnym władzę lokalną; urzędnicy państwowi zastępują przedstawicieli ludności. W dalszym ciągu okresu rewolucyjnego następuje szereg sprzecznych zmian zależnie od tego, czy górę biorą prądy centralistyczne, czy inne. Ostatecznie jednak rok VIII Wielkiej Rewolucji przynosi ustalenie okręgu, jako odtąd trwałej jednostki podziału terytorjalnego, przyczem obszar powiatów zostaje ustalony prawie niewzruszenie na przeciąg 126 lat.

Powiat w tym okresie stanowi przede wszystkim okręg wyborczy. Każdy okręg powiatu przekraczający 100 tysięcy mieszkańców wybiera jednego posła — od dalszych zaś 100 tysięcy, względnie ich ułamka przypada na okręg jeszcze jeden mandat. Z punktu widzenia prawa administracyjnego, powiat stanowi jedynie okręg terytorjalny administracji rządowej. Nie ma on osobowości prawnej, nie posiada majątku, dochodów, budżetu, a tem samem samowystarczalności gospodarczej, która w życiu każdego organizmu społecznego jest koniecznym warunkiem pełnego i celowego rozwoju. Słowem: nie jest jednostką samorządu terytorjalnego.

Rząd centralny reprezentuje w powiecie mianowany urzędnik, podprefekt. Był on początkowo jedynie przedstawicielem władzy centralnej, specjalnym mężem zaufania politycznym rządu, obowiązany informować go o ogólnym stanie powiatu i wykonywać jego zlecenia. Zakres własnej kompetencji podprefekta był początkowo minimalny. Z biegiem czasu zakres ten wciąż się rozszerzał. I tak np. już rozporządzenie z roku VIII rewolucji poruczało mu obowiązek lustracji gmin przynajmniej dwa razy do roku.

Dekret z 13 kwietnia 1861 r., wprowadzający w życie zasadę dekoncentracji, przelewa na podprefekta prawo decyzji w niektórych sprawach jak np. wydawanie paszportów, pozwoleń na wyręb w lasach gminnych i t. d.

Organem kolegjalnym przy podprefekcie o charakterze opinio i wnioskodawczym jest rada powiatowa. Ustrój jej ustala ustawa z 10 maja 1838 r. Rada ma się składać z tylu członków, ile kantonów wchodzi w skład powiatu; nie może jednak liczyć mniej niż dziewięciu członków. Radni wybierani są na sześć lat; a co trzy lata rada odnawia się w połowie. Zbiera się ona na sesję dwukrotnie — przed i po sesji rady generalnej (departamentalnej). Art. 44 wspomnianej ustawy czyni poniekąd radę powiatową moralnie odpowiedzialną za stan powiatu, upoważniając ją do przed-

kładania bezpośrednio prefektowi, opinii odnośnie potrzeb powiatu.

Rzecz prosta, że rada powiatowa nie jest organem samorządu, lecz tylko kolegjalnym organem administracji rządowej, podobnie, jak np. w Polsce rady wojewódzkie w województwach centralnych i wschodnich.

Bardzo poważne zmiany w stosunkach powiatowych we Francji wiążą się z rokiem 1926.

Ustawą z dnia 3 sierpnia 1926 roku, rząd zostaje wyposażony w delegację ustawodawczą do przeprowadzenia reform w kierunku oszczędności i uproszczenia. Pełnomocnictwa rzeczono zostały wykorzystane w szerokim zakresie.

Dekret z 10 września tegoż roku kasuje 100 podprefektur sprowadza ilość powiatów do 256, pomiędzy które zostają podzielone kantony skasowanych okręgów. Najważniejszym jednak dla interesującego nas zagadnienia jest dekret rządowy z 5 listopada 1926 r., który realizując zasadę dekoncentracji rozszerza władzę podprefekta i nadaje mu prawo decyzji i inicjatywy w całym szeregu spraw, niezależniąc go do pewnego stopnia od władzy centralnej, która z natury rzeczy nie jest w stanie wejrzeć w każdą dziedzinę i zadośćuczynić nowoczesnym wymaganiom życia zbiorowego. W tej drodze dochodzi podprefekt do prawa inicjatywy i decyzji w zakresie wielu spraw o pierwszorzędnym znaczeniu dla powiatu, które uprzednio należały do kompetencji prefekta. Zyskuje on w ten sposób znacznie szerszy, niż dotychczas, zakres własnej kompetencji i upodobnia się w znacznym stopniu do naszego starosty powiatowego. Zadaniem prefekta staje się między innymi współdziałanie przy powstawaniu syn-

dykatów, zrzeszeń rolniczych, spółdzielni i t. p. a nadto pewien nadzór i doradztwo wobec wójtów i burmistrzów.

Istniejący jednak stan rzeczy podlega już naporowi nowych idei; życie XX wieku rozwija się w przyspieszonym tempie, w przyspieszonym też tempie przeżywają się stare formy. W szczególności ostatnio złożony projekt senatora Bordeau zdaje się zapowiadać nową epokę w kształtowaniu się powiatu. Zmierza on do nadania powiatowi osobowości prawnej i stworzenia podstawy gospodarki budżetowej, a tem samem do zmiany zasadniczego charakteru powiatu; do przekształcenia go ostatecznie w samodzielną i samowystarczającą jednostkę administracyjną, której byt gospodarczy w żadnym wypadku nie może być iluzorycznym. Byłoby to równoznaczne ze stworzeniem we Francji nieistniejącego dotychczas samorządu powiatowego. Trzeba zaś zauważyć, że w dobie powszechnego kryzysu, w dobie zaognień życia ekonomicznego — właściwe normowanie spraw gospodarczych jest bodaj rzeczą najważniejszą, to też aktywna postawa powiatu wobec pomienionych zagadnień staje się ze wszech miar pożądaną. A właśnie po myśli reform administracyjnych i dążeń znacznego odłamu społeczeństwa francuskiego, powiat między innymi ma stanowić okręg terytorjalny, w ramach którego ma być zorganizowane życie lokalne kraju, przy współdziałaniu i nadzorze rządu.

Wspomniane zamierzenia w związku z dokonaniem reformami zdają się wróżyć blizkie upodobnienie ustroju władz administracyjnych i samorządowych Francji do wzorów, które gdzieindziej wytrzymały już niejedną próbę życia.

H. K.

Gminne Kasy pożyczkowo-oszczędnościowe w wojew. Kieleckiem

Biorąc pod uwagę dane statystyczne o gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych województwa kieleckiego z lat ubiegłych, należy stwierdzić, iż w ostatnim roku obrachunkowym 1931 — gminne kasy pożycz. - oszczędnościowe na tym terenie, jak to zresztą ma również miejsce naogół i w innych województwach, wykazują znaczne osłabienie swej działalności, w szczególności w dziedzinie gromadzenia wkładów oszczędnościowych.

Kiedy w roku 1930 przyrost ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych wyniósł we wszystkich powiatach omawianego województwa około 560 tys. zł., to rok 1931 wykazuje już tylko około 240 tys. zł. przyrostu wkładów oszczędnościowych w stosunku do roku poprzedniego. Zwolnione tempo przyrostu wkładów należy tłumaczyć oczywiście w pierwszym rzędzie dalej pogłębiającym się kryzysem na wsi, a więc dalszym zubożeniem ludności rolniczej; chociaż nie bez znaczenia jest w danym wypadku, jak to stwierdzają członkowie organów gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, przewlekająca się sprawa likwidacji b. przedwojennych gminnych kas pożycz.-oszczędnościowych. Brak ostatecznego rozstrzygnięcia tego zagadnienia utrudnia niezmiernie organom

gm. kas p.-o. prowadzenie propagandy oszczędności na rzecz tych instytucyj, będących w oczach mieszkańców wsi spadkobierczyniami dawnych przedwojennych kas, pomijając już fakt, iż niezależnie tej drażliwej sprawy powoduje stałe interwencje niezadowolonych wkładców, co przysparza w dużym stopniu zgoła niepotrzebnie pracę tak organom gminnych kas pożycz. - oszczędn., jak i władzom nadzorczym nad temi kasami.

Ostatnio, a ma to miejsce dopiero z początkiem roku bieżącego, sytuacja gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, tak jak innych instytucyj finansowych, działających na terenie wiejskim, doznała dalszego pogorszenia, a to wobec wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, chroniących przed egzekucją mienie ruchome rolników.

Dotychczas bowiem jedynym nieomal przedmiotem, do którego kierowano egzekucję, był inwentarz żywy. Obecnie inwentarz żywy został uznany za przynależny do majątku nieruchomości i nie może być sprzedany oddzielnie od nieruchomości. Ustawa ta chroni wprawdzie rolników przed ewentualną ruiną warsztatów pracy, z drugiej jednak strony powoduje niemożność ściągnięcia od nich w drodze egze-

kucji kredytów udzielonych, przyczyniając się w dużej mierze do zaobserwowanego ostatnio zahamowania spłaty należności instytucjom finansowym. Stawia to, jak już wyżej wspomniałem, w nader trudnym położeniu gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, gdyż rolnicy nie wywiązują się obecnie terminowo, a nawet po terminie ze swych zobowiązań, wobec czego kasy te nie są w stanie spłacać we właściwych terminach kredytów zaciągniętych w Państwowym Banku Rolnym.

To też dla uniknięcia ewentualnej katastrofy i ułatwienia dalszego rozwoju gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, niezależnie od poprawy konjunktury gospodarczej, jest w pewnym stopniu rzeczą niezbędną poczynienie zmian w dotychczasowej polityce kredytowej — Państwowego Banku Rolnego przez wprowadzenie m. i. w znacznym stopniu kredytu długiego i średnio-terminowego, możliwie niskoprocentowanego, jako najbardziej odpowiadającego rolnictwu. Niestety wiemy, iż postulat ten w danej chwili jest nie do zrealizowania, wobec braku niezbędnych kapitałów na tego rodzaju kredyt w Państwowym Banku Rolnym.

W takiej więc sytuacji, tym większym obowiązkiem gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych jest gromadzenie rodzimego kapitału w postaci wkładów oszczędnościowych. Pomimo znacznego zubożenia wsi, po usunięciu główniejszych przeszkód i przy umiejętnej propagandzie, opartej na pełnym zaangażowaniu do danej instytucji finansowej — można będzie jeszcze sporą sumę przyciągnąć do kas oszczędności, obecnie beczynnie i nieprodukcyjnie leżącą u jej posiadaczy.

Powracając do tematu, należy zaznaczyć, iż przy jednoczesnym zwolnieniu tempa wzrostu wkładów oszczędnościowych w gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych województwa kieleckiego — w stosunku do roku poprzedniego — daje się również zauważyć zmniejszenie sumy udzielonych pożyczek

z 7.213 tys. zł. z dn. 31.XII.1930 r. do 5.921 tys. zł. na dzień 31.XII.1931 r. Jednocześnie zmniejszyła się w tym czasokresie suma kredytu udzielonego gminnym kasom pożyczkowo - oszczędnościowym przez Państwowy Bank Rolny z 3.493 tys. zł. do 2.077 tys. zł. Jednym z dodatkowych objawów do zanotowania jest dość znaczny procentowy wzrost kapitału zasobowego, a mianowicie w omawianych kasach wzrósł on w tym czasie z 128 tys. zł. do 234 tys. zł.

Ogólna suma wpłaconego kapitału zakładowego zwiększyła się w przybliżeniu o 150 tys. zł., przekraczając na dzień 31.XII.1931 r. ogółem we wszystkich gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych województwa kieleckiego sumę 1 miliona złotych.

Czołowymi gminnymi kasami pożyczkowo - oszczędnościowymi w wojew. kieleckim są kasy w Pacanowie (74 tys. zł. wkładów oszczędnościowych) i w Raczycach (70 tys. zł. wkł. oszcz.) — obie położone w powiecie stopnickim. Pozatem na wyróżnienie zasługują gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe w Wierzbniku, pow. ilżecki (59 tys. zł. wkł. oszcz.), w Wodzisławiu, pow. jędrzejowski (57 tys. zł. wkł. oszcz.), w Koszycach, pow. pińczowski (53 tys. zł. wkł. oszcz.) i w Korzecku, pow. kielecki (48 tys. zł. wkł. oszcz.).

W zakończeniu należy dodać, iż obok gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych na terenie wiejskim w województwie kieleckim prowadzą bardzo ożywiłą działalność kasy Stefczyka.

Kas tych było na tym terenie w dniu 31.XII.1931 r. 226. Są one zrzeszone w 3 związkach rewizyjnych. Jak wynika z niżej zamieszczonej tabeli, jest ich zatem o 27 więcej aniżeli gm. k. p. o. Swoją liczebnością kasy Stefczyka przeważają w powiatach: będziańskim, miechowskim, olkuskim, pińczowskim, sandomierskim i zawierciańskim. Współdziałanie obu typów kas pożyczkowo - oszczędnościowych na terenie wiejskim wojew. kieleckiego byłoby niezmiernie pożądanym, celem uniknięcia niezdrowej częstokroć konkurencji.

Stan gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych na dzień 31.XII.1931 r.
Województwa Kieleckiego w/g powiatów.

Gminne Kasy powiatu	Ilość gmin większych w powiecie	Ogólna ilość gminnych kas	Czynnych	Nieczynnych	Wysokość uchwalonego kapitału zakładowego kasy	Wysokość wpłaconego kapitału zakładowego	Wysokość kapitału zasobowego	Ogólna suma wkładów oszczędnościowych	Suma udzielonych pożyczek przez kasę	Wysokość pożyczek udzielonych przez Państw. Bank Rolny
1. Będzińskiego . . .	9	4	4	—	17.500.00	18.107.82	739.62	60.364.80	152.020.40	80.013.63
2. Częstochowskiego . . .	21	21	21	—	68.363.91	125.102.15	33.638.20	304.393.12	892.806.86	225.470.39
3. Ilżeckiego . . .	21	6	6	—	17.000.00	44.788.17	5.824.98	67.517.52	182.505.00	54.721.00
4. Jędrzejowskiego . . .	13	11	11	—	44.750.18	63.707.78	19.765.41	140.522.40	389.406.29	158.301.22
5. Kieleckiego . . .	19	19	19	—	99.940.20	91.747.03	27.507.39	202.179.33	836.884.22	260.796.27
6. Koneckiego . . .	18	17	13	4	101.472.00	89.698.11	12.060.46	88.691.99	504.568.00	177.130.25
7. Kozienickiego . . .	19	7	7	—	34.700.00	44.051.15	8.386.17	30.910.19	216.533.00	116.783.00
8. Miechowskiego . . .	24	18	15	3	54.717.44	80.947.49	17.743.65	47.393.76	265.653.07	109.493.66
9. Opatowskiego . . .	23	10	10	—	48.277.18	46.242.20	13.650.72	26.039.18	183.624.06	88.920.69
10. Opoczyńskiego . . .	22	10	10	—	36.642.15	56.252.34	14.070.77	72.809.79	227.429.55	74.647.31
11. Olkuskiego . . .	14	3	3	—	19.000.00	22.080.35	6.899.78	51.981.97	147.274.28	25.199.97
12. Pińczowskiego . . .	20	8	8	—	37.000.00	47.896.94	13.466.47	117.062.45	254.610.91	64.513.00
13. Radomskiego . . .	22	21	21	—	94.914.00	112.963.49	16.219.20	125.512.03	455.536.37	183.773.52
14. Sandomierskiego . . .	14	8	8	—	35.188.91	33.966.91	3.014.26	67.114.56	169.081.75	53.496.50
15. Stopnickiego . . .	25	20	19	1	68.628.51	95.126.62	20.924.02	307.280.03	652.027.79	216.451.98
16. Włoszczowskiego . . .	14	14	14	—	44.183.50	64.103.69	16.588.98	126.278.44	315.703.20	140.566.75
17. Zawierciańskiego . . .	15	2	2	—	5.000.00	10.049.65	3.499.61	15.893.88	75.714.00	47.070.00
Razem . . .	313	199	191	8	827.285.02	1.047.513.89	233.999.69	1.851.945.44	5.920.878.75	2.077.349.14

Sprawy bieżące

SPRAWA PRZEJĘCIA EGZEKUCJI PRZEZ WŁADZE SKARBOWE.

Redakcja „Samorządu“ otrzymuje od wielu związków komunalnych zapytania, w jakim stadium znajduje się wykonanie ustawy z dnia 10 marca 1932 roku o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328), jak również — w jakim stopniu wykonanie tej ustawy dotyczyć będzie danin komunalnych.

Na podstawie zebranych w tej mierze informacji możemy podać następujące wyjaśnienia:

W dniu 25 czerwca r. b. Rada Ministrów uchwaliła projekty dwóch rozporządzeń Rady Ministrów: 1) o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych i 2) o wyłączeniu niektórych należności z pod egzekucji władz skarbowych.

Pierwsze z powyższych rozporządzeń zawiera to, co w mowie potocznej nazywamy ordynacją egzekucyjną i obejmuje 128 paragrafów. Są tam przepisy zarówno formalne, jak i materialne z zakresu egzekucji administracyjnej. Jeśli chodzi o związki komunalne, to najbardziej dla nich interesującym jest § 48, który brzmi: „1) Egzekucja należności pieniężnych, przypadających od związków samorządu terytorjalnego, podlega ograniczeniom, wypływającym z obowiązujących w tym względzie przepisów prawnych. Na obszarze, na którym niema odpowiednich przepisów specjalnych, egzekucja z majątku i dochodów związku komunalnego odbywa się po każdorazowym porozumieniu z władzą nadzorczą danego związku komunalnego. 2) Egzekucja należności, przypadających od przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego, które posiadają odrębną osobowość prawną, nie podlega temu ograniczeniu“.

Na temat drugiego rozporządzenia (o wyłączeniach z pod egzekucji władz skarbowych) toczyła się przez czas dłuższy żywa dyskusja. Chodziło m. i. o to, czy egzekucja ta ma objąć również samoistne daniny komunalne oraz — czy z pod tej egzekucji nie powinny być wyłączone przynajmniej pewne grupy związków komunalnych. W szczególności istniał projekt wyłączenia z pod tej egzekucji przynajmniej samoistnych danin komunalnych wszystkich gmin wiejskich oraz wielkich miast (11 miast, liczących ponad 100.000 mieszkańców). Projekt ten jednakże upadł i rozporządzeniem o wyłączeniu niektórych należności z egzekucji władz skarbowych samoistne daniny komunalne nie zostały objęte, czyli że egzekucję tych danin w całym Państwie prowadzić będą mogły tylko władze skarbowe. Przejęcie tej egzekucji od związków komunalnych nastąpić ma: a) 1 sierpnia r. b. we wszystkich związkach komunalnych z wyjątkiem miast wojewódzkich; b) 1 września — w miastach wojewódzkich, z wyłączeniem Warszawy, Lwowa i Łodzi; c) 1 października — w wymienionych trzech miastach.

Ogłoszenia powyższych dwóch rozporządzeń Ra-

dy Ministrów w Dzienniku Ustaw spodziewać się można między 15 a 20 lipca b. r. Równocześnie wydana zostanie przez Ministerstwo Skarbu obszerna instrukcja egzekucyjna dla władz skarbowych oraz rozporządzenie Ministra Skarbu (w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami) w sprawie sposobu ustalenia należności nieściągalnych oraz terminu przekazania urzędowi skarbowym należności ściąganych do dalszej egzekucji. Według projektu tego ostatniego rozporządzenia należności, których termin płatności zapadł przed dniem 1.I.1932 r., a które zostaną uznane za ściągane, winny być przekazane właściwemu urzędowi skarbowemu w ciągu dwóch tygodni po ustaleniu ich ściąganości (do czego projektuje się powołanie specjalnej komisji); należności zaś, których termin płatności upłynął po dniu 31.XII.1931 r., winny być bez badania ich ściąganości przekazane do ściągnięcia właściwemu urzędowi skarbowemu wraz z właściwymi aktami w ciągu miesiąca po uzyskaniu mocy obowiązującej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca b. r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych.

ZAWIESZENIE WYPŁATY 10% PODWYŻKI UPOSAŻENIA CZŁONKÓW ZARZĄDÓW ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH I PRACOWNIKÓW KOMUNALNYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało w tej sprawie pismo okólne z 21 czerwca 1932 r. Nr. SS 83/201 treści następującej:

Rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dn. 21 maja 1932 r. o zmianie wysokości uposażeń funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz zaopatrzeń emerytalnych (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 419) została zawieszona moc obowiązująca art. 8 ustawy z dn. 18 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725) o wypłacaniu 10% podwyżki uposażeń.

Zgodnie z ustawą z dn. 15 marca 1932 r. o zmianie rozp. Prezydenta R. P. z dn. 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażeń członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 345) zawieszenie 10% podwyżki uposażeń ma również zastosowanie do płatnych członków zarządów oraz do pracowników związków komunalnych, zajmujących stanowiska służbowe poza m. st. Warszawą.

W związku z tem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, co następuje:

I. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 1, ust. 3 ustawy z dnia 15 marca 1932 r. zawieszenie wypłaty 10%-owej podwyżki uposażeń ma automatyczne zastosowanie z dn. 1 czerwca 1932 r.

a) do wszystkich płatnych członków zarządów związków komunalnych na obszarze całego Państwa, poza m. st. Warszawą, do wszystkich zajmujących stanowiska służbowe na tymże obszarze pracowników komunalnych, których stosunek służbowy został za-

wiązany po wejściu w życie ustawy z dnia 15 marca 1932 r. t. j. po dniu 19 kwietnia 1932 r.,

b) do urzędników komunalnych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego, których stosunek służbowy oparty jest na przepisach ustawy z dn. 31 lipca 1899 r. o mianowaniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych (Zb. u. pr. str. 141),

c) wreszcie do kontraktowych pracowników komunalnych, których uposażenie zgodnie z warunkami umowy jest ściśle dostosowane do każdorazowego uposażenia funkcjonarjuszów państwowych, w związku z czem automatyczne obniżenie 10% uposażenia wynika z warunków umowy.

II. Natomiast zgodnie z art. 1 ust. ostatni cytowanej wyżej ustawy z dn. 15 czerwca 1932 r. zawieszenie wypłaty omawianej podwyżki winno nastąpić dopiero z dn. 1 lipca 1932 r. w stosunku do wszystkich pracowników komunalnych, zajmujących stanowiska służbowe poza m. st. Warszawą na obszarze województw centralnych, wschodnich i południowych a nieobjętych wskazówkami cz. I lit. a) i c) niniejszego pisma okólnego oraz do pracowników komunalnych na obszarze województw zachodnich, których stosunek służbowy nie jest oparty na postanowieniach ustawy z dn. 31 lipca 1899 r., tudzież pracowników kontraktowych, nie podlegających ograniczeniom, wskazanym w pkt. I ust. c. niniejszego pisma okólnego, a których stosunek służbowy zawiązany został przed dniem 20 kwietnia 1932 r.

III. W końcu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmienia, że w razie gdyby w poszczególnych wypadkach okazało się, iż uzyskana przez wstrzymanie wypłaty 10% podwyżki uposażenia oszczędność nie była nieodzowną na pokrycie niedoboru budżetowego, względnie na spłatę krótkoterminowych zobowiązań danego związku komunalnego, wtedy i jedynie w tym wypadku mógłby dany związek komunalny przeznaczyć uzyskane drogą omawianej obniżki uposażeń oszczędności na pomoc tym pracownikom komunalnym, których dotyczy 10% obniżka. Pomoc taka mogłaby być przyznana w formie np. opłaty wpisów szkolnych za dzieci pracowników, remuneracji i t. p. Uchwały w tych sprawach wymagałyby zatwierdzenia władzy nadzorczej właściwej do zatwierdzenia budżetu danego związku; władza ta musiałaby przed zatwierdzeniem stwierdzić, czy faktycznie zachodzą wszystkie warunki, umożliwiające w danym konkretnym wypadku przyznanie takiej wyjątkowej pomocy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych z całym naciskiem podkreśla, iż wypadki przyznawania wymienionej pomocy, mogą być stosowane wyjątkowo i traktowane z całą oględnością, przy ścisłym indywidualizowaniu sytuacji każdego zainteresowanego związku komunalnego.

OŚWIATA POZASZKOLNA W POWIECIE GARWOLIŃSKIM (WOJ. LUBELSKIE).

Jednym z najlepiej zorganizowanych powiatów w województwie lubelskim pod względem szerzenia oświaty pozaszkolnej jest powiat garwoliński.

Na terenie tego powiatu istnieje kilkanaście domów ludowych i świetlic oświatowych, w których się skupia życie

NIEDOTRZYMANIE TERMINU ZAŁOŻENIA REJESTRU MIESZKAŃCÓW.

W związku z okólnikiem Nr. 56, zamieszczonym w streszczeniu w Nr. 24 „Samorządu“ z r. b. — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało do wszystkich wojewodów dodatkowo okólnik (Nr. 94 z dn. 7 lipca r. b.) następującej treści:

Na podstawie relacji PP. Wojewodów i posiadanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wiadomości można skonstatować, że akcja w kierunku zakładania rejestrów mieszkańców została już ukończona i że w wyjątkowych tylko wypadkach w pracy tej nastąpiło pewne opóźnienie.

Ponieważ z dniem 1 lipca weszły w życie przepisy § 30 rozp. Min. Spraw Wewnętrznych o meldunkach i księgach ludności, przewidujące wymianę zawiadomień pomiędzy gminami przy zapisywaniu i skreślaniu z rejestrów — przeto proszę PP. Wojewodów o śpieszne pouczenie gmin, aby w wypadku niedotrzymania terminu założenia rejestrów stosowały się ściśle do zaleceń moich, wskazanych w punkcie 9 okólnika z dnia 30 kwietnia b. r. Nr. 56 w sprawie wprowadzenia w życie nowego systemu ewidencji ruchu ludności.

W tych wypadkach mianowicie wymiana zawiadomień dokonywana być powinna na podstawie ankiety wzgl. zgłoszeń, przyczem w wypełnianych w taki sposób zawiadomieniach wzoru A i B należy obowiązkowo umieszczać w rubryce uwagi następującą adnotację:

„Sporządzono na podstawie ankiety (zgłoszenia). Powyższe dane wymagają potwierdzenia dokumentami w myśl §§ 17 i 18 instrukcji Min. Spraw Wewnętrznych o prowadzeniu rejestru mieszkańców“.

Niezależnie od powyższego zechcą PP. Wojewodowie traktować wypadki niedotrzymania terminu 1 lipca, jako opieszałość, stosując się przytem do punktów 4 i 6 powołanego wyżej okólnika Nr. 56, celem wywarcia nacisku na najszybsze zakończenie prac nad zakładaniem rejestrów.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadamia jednocześnie, że Magistrat m. st. Warszawy wprowadza obecnie u siebie system pracy mechanicznej, zmieniając odpowiednio wzory druków zgodnie z okólnikiem moim z dnia 9 listopada 1931 r. Nr. 195. Między innymi zostały tu zmodyfikowane wzory A, B i C, w których zamiast zwykłych rubryk umieszczono odbitkę kliszy.

Wzory te będą przesłane PP. Wojewodom do wiadomości w najbliższym czasie przez Magistrat m. st. Warszawy.

Na odwrotnej stronie tych wzorów podane będzie objaśnienie użytych tam skrótów.

Ponieważ wzory te mogą nasuwać gminom wątpliwości, zechcą PP. Wojewodowie powiadomić o tem gminy, wydając zarazem odpowiednie pouczenia“.

organizacyjne i oświatowe. W większości gmin w r. ub. urządzono 20 kompletów kursów wieczorowych, kurs teatralny dla reżyserów teatrów ludowych oraz wygłoszono kilkadziesiąt odczytów przy użyciu latarń projekcyjnych i odpowiednio dobranych przezroczy. W dziedzinie rozwoju czytelnictwa duże korzyści oddaje centralna biblioteka sejmikowa w Garwolinie, licząca około 10.000 tomów. Z książek tych skompletowano kilkadziesiąt bibliotek wędrownych po 100

książek każda, umieszczonych w specjalnych szafkach, łatwych do przewożenia, które są wysyłane na pewien czas do różnych miejscowości powiatu. W ciągu roku wypożyczono blisko 40.000 książek. Cała akcja oświatowa ześrodkowana jest w ręku powiatowej komisji kulturalno - oświatowej Wydziału Powiatowego, której wykonawcą jest specjalny referent oświatowy.

OŚWIATA POZASZKOLNA NA TERENIE POWIATU ŚWIĘCIAŃSKIEGO (WOJ. WILEŃSKIE) W ROKU 1931/32.

Powiat święciański posiada obecnie na swym terenie 45 Kół Młodzieży i 27 Związków Strzeleckich.

Latarń projekcyjnych powiat posiada 8, które są przydzielone do poszczególnych punktów o większym ruchu odczytowym; do tych latarni jest 175 filmów znajdujących się w Święcianach; w okresie zimy specjalnie zaangażowany prelegent wygłosił w różnych miejscowościach 75 odczytów.

Sejmikowa Centrala Bibliotek Ruchomych posiada 14 kompletów bibliotek, i w przygotowaniu 6 kompletów. Komplet bibliotek stałe są na terenie powiatu.

W październiku 1931 roku odbył się kurs dla nauczycieli - dyrygentów chórów (40 osób).

Chórów jest obecnie 30.

Ostatnio odbyły się 4 rejonowe Święta Pieśni. Orkiestr 13, w tem 1 dęta.

W roku bieżącym urządzono 12 kursów dla dorosłych. Praca świetlicowa jest prowadzoną w 90 świetlicach.

Dla przysposobienia młodzieży do prowadzenia świetlic odbyły się 3 kursy świetlic: 1 dla nauczycieli i 2 dla młodzieży. Z zapomóg korzystało 10 świetlic.

PRACA SPOŁECZNO - OŚWIATOWA ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO W LATACH 1930—1931.

Związek Nauczycielstwa Polskiego, prowadzący przez swój Wydział społeczno - oświatowy, energiczną akcją oświatową, może pochwalić się dodatnimi wynikami swej działalności, rozwijającymi się pomyślnie z roku na rok. Ponieważ działalność tego Związku na polu oświaty niejednokrotnie ułatwia pracę samorządom powiatowym (czego dowodem są okręgowe sekcje samorządowe Związku) podajemy poniżej zestawienie prac społeczno - oświatowych za rok 1930 — 1931, według okręgów, które pokrywają się z terenami poszczególnych województw:

Okręgowa Komisja Społeczno-Oświatowa	I L O Ś Ć								
	Kursów	Sluchaczy	Odczytów	Bibliotek	Czyteln	Przedstawień teatralnych	Chórów	Orkiestr	Kursów instruktorskich
1. Kielecka	230	7.562	1.810	195	60	786	184	25	213
2. Krakowska	173	5.116	2.332	375	—	1.535	149	49	274
3. Lubelska	206	5.588	2.308	274	—	1.200	106	56	457
4. Lwowska	207	4.700	1.580	258	165	799	118	61	—
5. Łódzka	91	2.679	1.639	134	63	637	71	56	2
6. Poleska	369	7.398	631	200	102	461	74	17	—
7. Pomorska	68	2.444	367	47	10	123	5	2	5
8. Poznańska	254	5.516	559	110	53	294	68	10	12
9. Stanisławowska	45	839	904	69	—	400	39	18	—
10. Śląska	460	—	4.203	597	—	952	678	87	—
11. Tarnopolska	238	3.749	1.855	273	420	943	113	31	36
12. Warszawska	165	3.919	1.251	104	56	1.170	103	19	—
13. Wileńska	304	5.723	3.000	242	84	2.463	257	—	—
14. Wołyńska	272	6.190	113	53	6	119	56	13	—
Razem	3.087	61.420	22.552	2.991	1.024	11.882	2.041	446	999

Celem zaś porównania wyników działalności w latach 1925 — 1931 zamieszczamy poniższą tablicę:

Rodzaj pracy	1925/26	1926/27	1927/28	1928/30	1930/31
Kursów dla dorosłych	1.695	1.002	1.137	2.305	3.087
Sluchaczy na kursach	28.819	24.426	32.371	62.968	61.420
Odczytów i pogadanek	3.281	6.077	6.934	15.338	22.552
Bibliotek	120	825	396	2.348	2.991
Przedstawień teatralnych	1.783	3.362	3.349	8.839	11.882
Chórów	231	272	326	861	2.041
Orkiestr	47	73	124	484	446
Kursów Instruktorskich	10	9	14	38	999
Czyteln wzgl. Świetlic	—	—	60	473	1.024

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

W SPRAWIE OBNIŻENIA KOSZTÓW DELEGACYJ DO PRAC INSTRUKCYJNO - REWIZYJNYCH.

Biuro Związku Powiatów, wykonując uchwałę Zarządu, wysłało do Wydziałów Powiatowych okólnik w sprawie obniżenia kosztów delegacji do prac instrukcyjno - rewizyjnych następującej treści:

„Uprzejmie komunikujemy, iż Zarząd Związku Powiatów R. P. postanowił obniżyć koszty delegacji

pracowników Biura Związku, delegowanych na żądanie organów wewnętrznej kontroli powiatowych związków komunalnych. (Przewodniczący Wydziału Powiatowego, Sejmikowa Komisja Rewizyjna) do prac instrukcyjno - rewizyjnych, ustalając równocześnie, począwszy od 1 lipca r. b., następujące warunki korzystania z pomocy Biura w tym zakresie:

1. Delegowanie pracownika Biura do prac instrukcyjno - rewizyjnych następuje na żądanie wła-

ściwych organów powiatowych związków komunalnych.

2. Powiatowy Związek Komunalny, zgłaszający się o delegowanie pracownika Biura dla przeprowadzenia prac instrukcyjno - rewizyjnych, winien wpłacić na pokrycie kosztów delegacji zaliczkę w wysokości od zł. 50 — 150 w zależności od miejsca i czasu trwania delegacji. Zasadniczo wyjazd pracownika następuje po uprzednim wpłaceniu zaliczki. Biuro Związku może odmówić delegowania swego pracownika w następujących wypadkach:

- a) gdy powiat nie jest członkiem Związku,
- b) „ „ zalega ze składką za rok ubiegły,
- c) „ „ nie wpłacił zaliczki,
- d) „ „ Biuro nie dysponuje odpowiednim personelem.

3. Tytułem kosztów delegacji Biuro Związku będzie pobierało:

- a) dietyienne w wysokości zł. 30,
- b) przejazd kolejną II klasy i dojazdy.

4. W razie gdy prace instrukcyjno - rewizyjne trwają dłużej aniżeli 14 dni, wtedy Biuro Związku będzie pobierać prócz kosztów podróży (przejazd II klasą i dojazdy) przez okres 14 dni dietyienne w wysokości zł. 30, a po tym okresie w wysokości zł. 25 dziennie.

5. Powyższa taryfa opłat za pomoc instrukcyjno-rewizyjną niema zastosowania do należnych, a dotąd nieuwiszczonych opłat za przeprowadzone przed dniem 1 lipca r. b. czynności.

W zakresie tej formy pomocy Biuro Związku deleguje swych pracowników na żądanie właściwych organów pow. związków komunalnych do:

1. organizowania pracy w wydziałach kasowo - rachunkowych i podatkowych Biur Wydziałów Powiatowych,
2. organizowania pracy w działach kasowo - rachunkowych przedsiębiorstw i zakładów komunalnych,
3. współpracy w zakresie wszelkich czynności kasowo - rachunkowych, (sporządzania rocznych zamknięć rachunkowych, bilansów, inwentarzy, ustalania stanu majątkowego i finansowego i t. p.),
4. przeprowadzania lokalnych kursów kształcących dla pracowników kasowo - rachunkowych (budżet i rachunkowość komunalna),
5. przeprowadzania kontroli z ramienia Przewodniczącego Wydziału Powiatowego nad działalnością urzędniczego aparatu kasowo - rachunkowego,
6. współpracy z Sejmikowemi Komisjami Rewizyjnymi, a w szczególności współpracy z Komisjami Rewizyjnymi przy badaniu rocznych sprawozdań rachunkowych (§ 48 Rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28.3.1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 345).

Równocześnie, z uwagi na zbliżający się okres prac sejmikowych komisji rewizyjnych nad rocznymi sprawozdaniami rachunkowemi, uprzejmie prosimy o wcześniejsze zgłaszanie żądań delegacji, z określeniem terminu rozpoczęcia prac“.

SAMORZĄDOWA KOMISJA ZDROWIA PUBLICZNEGO.

Przed 2 laty Związek Miast i Związek Powiatów Rz. P. wspólnymi siłami powołały do życia Samorządową Komisję Zdrowia Publicznego i przy swoich biurach utworzyły referat zdrowia publicznego, po-

wołując na to stanowisko dra Klemensa Łazarowicza, b. naczelnika wydziału zdrowia Warszawskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Zadaniem zarówno Samorządowej Komisji Zdrowia Publicznego, jak i referatu sanitarnego, jest udzielanie samorządom wyjaśnień i wskazówek w sprawach z dziedziny zdrowia publicznego oraz dawanie inicjatywy w tych sprawach.

Niestety, kryzys, który zmniejszył dochody samorządów i utrudnił zdobycie pożyczek nawet na inwestycje dobrze rentujące się, uniemożliwił rozpoczęcie jakichkolwiek prac, wymagających nakładów pieniężnych. Dlatego też działalność zarówno Samorządowej Komisji Zdr. Publ. jak i referatu sanitarnego nie mogła się rozwinąć tak, jak rozwinąć się powinna była.

Samorz. Komisja Zdr. Publ. utworzyła szereg sekcji, w skład których weszli wybitni fachowcy, przede wszystkim lekarze i inżynierowie. Sekcje mają za zadanie udzielać samorządom fachowych porad, opinować opracowane plany urządzeń sanitarnych i t. d. Pozatem sekcje mają zamiar opracowywać poszczególne zagadnienia z dziedziny zdrowia publicznego i wydawać je w formie broszur czy popularnych wydawnictw, aby samorządowcy mieli możliwość ogólnikowego chociażby zapoznania się z poszczególnymi zagadnieniami.

Samorz. Komisja Zdr. Publ. posiada dotychczas następujące sekcje:

1. Sekcja wodociągowo - kanalizacyjna, w skład której wchodzi przede wszystkim inżynierowie - fachowcy. Sekcja zajmuje się sprawą zaopatrywania ludności w dobrą wodę wogóle.

2. Sekcja asenizacyjna, do której wchodzi kierownicy taborów miejskich. Sprawa usuwania i ewentualnie zużytkowania odpadków domowych i nieczystości obchodzi w pierwszym rzędzie miasta, tem niemniej sprawy te dotyczą i wsi, gdyż w racjonalnem urządzeniu gnojowisk, ustępów i utrzymaniu w czystości podwórz domów i ulic wiejskich zainteresowana jest i wieś.

Sprawy te wiążą się ściśle z zagadnieniami rolniczymi, gdyż odpadki domowe i nieczystości mogą być zużyte jako nawóz, który w wielu wypadkach może zastąpić drogie nawozy sztuczne. Sekcja powstała niedawno, narazie opracowała kwestjonariusz, aby zebrać dane o stanie obecnym rzeczy.

3. Sekcja rzeźniczo - weterynaryjna, w skład której wchodzi lekarze weterynaryjni, kierownicy rzeźni oraz inżynier - architekt, specjalista w budownictwie rzeźni, zajmuje się sprawami organizacji i administracji rzeźni oraz sprawą obrotu mięsem wogóle.

4. Sekcja szpitalna, w skład której wchodzi lekarze, znawcy spraw szpitalnych oraz inżynier - architekt, zajęta jest obecnie opracowaniem podręcznika, poświęconego zagadnieniom szpitalnym, a więc zasadom budownictwa szpitalnego i urządzeń budynków szpitalnych, stosunkowi liczebnemu personelu szpitalnego do ilości łóżek, wzorom regulaminów dla personelu szpitalnego i chorych, normom żywienia chorych, normom zaopatrzenia szpitali w meble, bieliznę, pościel i t. d. wreszcie zasadom organizacji i administracji szpitalnej.

5. Sekcja organizacji samorządowej służby zd:o-

wia zajęła się opracowaniem podręcznika, któryby wskazał sposoby najlepszego rozwiązania tych zadań z dziedziny zdrowia publicznego, które na zasadzie obowiązujących ustaw i rozporządzeń należą do samorządów. Podręcznik będzie zawierał spis obowiązujących ustaw i rozporządzeń, wzory instrukcji i regulaminów dla personelu sanitarnego i t. d.

6. Sekcja zjazdowa ma za zadanie organizację zjazdów lekarzy i działaczy samorządowych dla wspólnego omówienia najważniejszych zagadnień z dziedziny zdrowia publicznego. Sekcja ta zorganizowała w roku zeszłym wspólnie z Towarzystwem Higjienicznym Zjazd Higjienistów Polskich miast i wsi, który odbył się w Gdyni. Ze względu na kryzys w tym roku zjazdu nie organizowano.

Referent sanitarny, który pełni obowiązki sekretarza wszystkich sekcji Samorządowej Komisji Zdrowia Publicznego ma przede wszystkim za zadanie załatwianie korespondencji w sprawach z dziedziny zdrowia publicznego. Gdy chodzi o sprawy zasadnicze, zasięga on opinii odpowiedniej sekcji.

Tak pomyślana Samorz. Kom. Zdrowia Publ. może udzielać samorządom wszelkich informacji i wskazówek z tej dziedziny. Gdyby chodziło o wyjazd fachowca w celu zbadania na miejscu jakiegoś zagadnienia, albo gdyby chodziło o wydanie fachowej opinii o jakimś opracowanym już planie urządzenia sanitarnego, samorząd dany musiałby pokryć koszt wyjazdu fachowca, ewentualnie uiścić honorarium za wydanie opinii fachowej co do opracowanego już planu.

Wszelkie, rzecz prosta, informacje i wskazówki fachowe nie mogą narażać samorządów na żadne wydatki.

ZJAZD PRZEDSTAWICIELI POWIATOWYCH ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH WOJEWÓDZTWA BIAŁOSTOCKIEGO W GRODNIE.

W dniu 10 lipca r. b. odbył się w sali obrad sejmiku w Grodnie Zjazd przedstawicieli powiatowych związków komunalnych województwa białostockiego, zorganizowany przez Zarząd Związku Powiatów R. P. Na Zjazd przybyło 19 delegatów z 9 pow. zw. kom., zaproszeni przez Zarząd goście oraz przedstawiciele prasy miejscowej. Władze państwowe reprezentował p. Wojewoda M. Zyndram-Kościałkowski. Z ramienia Zarządu Związku Powiatów R. P. wzięli udział w Zjeździe Prezes Związku dr. M. Z. Jaroszyński, Wice-Prezes poseł E. Dunin-Markiewicz i Dyrektor F. Branny. Po otwarciu Zjazdu przez Prezesa Jaroszyńskiego, przewodnictwo obrad objął Wice-Prezes E. Dunin-Markiewicz.

Porządek obrad Zjazdu obejmował — poza sprawozdaniem z działalności Zarządu i Rady Związku —

uzupełniające wybory do Rady Związku oraz projekty dyskusyjne: a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich chorych i kosztów opieki społecznej, b) ustawy o powszechnym obywatelskim podatku komunalnym.

Aktywność Zarządu i Rady Związku przedstawił w wyczerpującym sprawozdaniu Prezes Związku dr. Jaroszyński, omawiając wszelkie aktualne zagadnienia, które dotyczą bezpośrednio lub pośrednio samorządu powiatowego i ustosunkowanie się do nich Zarządu i Rady.

W sprawozdaniu swem mówca omówił obszernie te punkty projektu ustawy o częściowej zmianie samorządu terytorjalnego, które odnoszą się do powiatów.

Ze spraw finansowo - gospodarczych — szczególnie dla samorządu aktualnych — omówił ostatnią nowelizację ustawy o finansach komunalnych, projekt rozporządzenia Prezydenta o ochronie egzekucyjnej samorządu, sprawę likwidacji krótko i długoterminowego zadłużenia samorządów, przejęcie egzekucji przez władze skarbowe, kwestje oszczędności w budżetach związków komunalnych i t. d.

W dyskusji nad sprawozdaniem zabierali głos pp.: Kulikowski, Witkowski, Stępczyński, Drożański, Syska, Łoś i Zdanowicz.

Następnie dokonano wyborów dwóch członków do Rady Związku Powiatów. Przez aklamację zostali wybrani p. Kulikowski i p. Choynowski.

Dalszą część obrad poświęcono projektom dyskusyjnym rozporządzenia o kosztach leczenia oraz ustawy o powszechnym obywatelskim podatku komunalnym, referowanym przez Dyrektora Branego.

W dyskusji, jaka wywiązała się nad powyższymi projektami, zabierali kolejno głos pp.: Marszałek, Wańkiewicz, Drożański, de Virion, Zdanowicz, Kulikowski, Dunin-Markiewicz, Choynowski, Witkowski i Jaroszyński.

Wśród wielu uwag, poczynionych przez obecnych na temat projektów, przeważała opinia, przemawiająca za potrzebą stworzenia funduszy wojewódzkich, wyrównujących nierównomierne i nadmierne obciążenie niektórych gmin kosztami leczenia. W sprawie podatku obywatelskiego głosy były podzielone: poza przemawiającymi w zasadzie za koniecznością wprowadzenia takiego podatku, dały się słyszeć również głosy za szukaniem źródła dochodu w dotychczasowych, ewentualnie podwyższonych daninach (podatek wyrównawczy, podatek kuracyjny), a także przeciwno wszelkiemu nowemu opodatkowaniu oraz podnoszeniu ciężarów dotychczasowych.

W wolnych wnioskach p. Kolendo podniósł sprawę stosunku Kas Chorych do samorządów, ponawiając apel do władz Związku, aby dążyły do załatwienia znanych postulatów samorządowych.

Ze Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

Dnia 28 czerwca b. r. odbyło się w drugim terminie Walne Zgromadzenie Zrzeszenia Samorządów Powiatowych, przy udziale 26 przedstawicieli, pod przewodnictwem Dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego p. Zygmunta Wasseraba.

Zgromadzenie przyjęło bilans na dzień 31 grud-

nia 1931 r. zamknięty zyskiem zł. 529.69, oraz sprawozdanie z działalności i wyrazili Radzie i Jej Prezesowi, p. Vice - Ministrowi Wł. Korsakowi, oraz Zarządowi — podziękowanie za owocną działalność „Zrzeszenia“ w ciężkim okresie, jaki przeżywa samorząd.

Dokonano zmian § 9, 11, 14 i 15 Statutu i uzupełniono skład Rady Nadzorczej przez ponowny wybór p. Vice - Ministra Wł. Korsaka, Starosty W. Gajewskiego, Naczelnika A. Trzcńskiego, Starosty J. Płachty, Dyrektora Z. Wasseraba,

oraz wybrano 6 zastępców członków Rady Nadzorczej, a mianowicie:

P. Posła E. Dunin - Markiewicza,

Starosty S. Wasiaka,

„ S. Boryssowicza,

Prezesa St. Czekanowskiego,

Starosty Tadeusza Reindla,

„ W. Krzyżanowskiego.

Zgromadzenie upoważniło Władze „Zrzeszenia“ do zaciągania zobowiązań dłużnych, do łącznej 15-krotnej wysokości kapitałów własnych „Zrzeszenia“, przyczem 10-krotna wysokość objąć ma żyra na wekslach samorządów a 5-krotna akcepty i zobowiązania własne.

Zgromadzenie przyjęło z zadowoleniem wiadomość, że Fabryka Waty Hygroskopijnej „Valetudo“, stanowiąca własność „Zrzeszenia“, przystąpiła do produkcji waty hygroskopijnej ze lnu (pakuł lnianych) i rozpoczyna doświadczenia nad wyrobem gazy opatrunkowej ze lnu.

Tegoż dnia odbyło się Zebranie Rady Nadzorczej, które wyłoniło prezydium w składzie:

Prezes Vice - Minister Wł. Korsak (ponownie),

Vice - Prezes Starosta W. Gajewski (ponownie),

Sekretarz Starosta Kasprzak (ponownie),

oraz dokonano wyborów uzupełniających do Zarządu, przyczem zostali wybrani Dr. H. Le Brun (ponownie) i P. Antoni Pawłowski.

S p r a w o z d a n i e z d z i a ł a l n o ś c i „Z r z e s z e n i a“ w r o k u 1931.

„Zrzeszenie“ w przeciągu 8 lat swego istnienia, jako centrali gospodarczej samorządów, dokonywuje sukcesywnie reorganizacji swego aparatu w kierunku dostosowania go do istotnych codziennych potrzeb samorządów. Idąc po tej drodze, rozwinęliśmy dział sanitarny do takiego stopnia, że jest on w stanie zaspokoić wszystkie potrzeby gospodarcze szpitalnictwa i opieki społecznej samorządowej.

Rozmiary obrotów w tym dziale umożliwiły nam powołanie warsztatu produkcji, jakim jest fabryka waty „Valetudo“, zakupiona w drodze licytacji.

Fabryka jest zaopatrzona we wszystkie urządzenia i maszyny do wyrobu waty hygroskopijnej w ilości 8 — 10.000 klg. miesięcznie. Pomieszczenie jej umożliwia nam w przyszłości uruchomienie produkcji gazy, również artykułu codziennej potrzeby szpitali.

Kryzys gospodarczy, który skurczył obroty działu sanitarnego o 24%, miał tę dodatnią stronę, że, dążąc do samowystarczalności gospodarczej, rozpoczęliśmy próby wyrobu waty z krajowego lnu, dzięki pomocy i inicjatywie Departamentu Sanitarnego M. S. Wojsk.

Próby te prowadzone przez pół roku z dużym nakładem pracy aczkolwiek w pewnym stopniu odbiły się ujemnie na wynikach działalności fabryki w r. ub., jednak doprowadziły do uzyskania produktu w 100% krajowego, nieustępującego pod żadnym względem wacie bawełnianej.

Wobec powstania Samorządowego Instytutu Wydawniczego, który podjął się całkowitego zaspokojenia potrzeb samorządu w zakresie wydawniczym, prowadzenie nadal przez „Zrzeszenie“ drukarni było bezcelowe i dlatego w dn. 2 stycznia ub. r. drukarnię sprzedaliśmy temu Instytutowi.

Zlikwidowanie tej placówki ułatwiło Zarządowi zrealizowanie uchwały Walnego Zgromadzenia, oraz Komisji Organizacyjnej Kamieniołomów Wołyńskich, do których należą prócz „Zrzeszenia“ powiaty: Dubno, Horochów, Łuck, Sarny, Włodzimierz Woł., Zdobunów i Zamość.

W myśl tych uchwał zostały nabyte z okazynego kupna z licytacji urzędzenia Kamieniołomów Uprzywilejowanych Zakładów Górniczych w Klesowie we wrześniu ub. roku.

Co do stanu finansowego „Zrzeszenia“ należałoby podkreślić przede wszystkim zamrożenie kredytu redyskontowego w wysokości circa zł. 1.500.000. Zamrożenie kredytu redyskontowego wywołane zostało zmniejszeniem wpływów podatków do Kas Samorządowych i nadmiernem ponad siły zadłużeniem się niektórych samorządów. W ten sposób „Zrzeszenie“ z konieczności stało się poniekąd instytucją kredytową samorządów, zmuszoną do utrzymania nadmiernego personelu buchalterji, nie uzyskując wzamian korzyści, jakie przysługują instytucjom kredytowym.

Zwiększyło się również zadłużenie samorządów na rachunkach otwartych, a przede wszystkim zaś pogorszyło się regulowanie tych rachunków, które w wielu wypadkach przeciągane były do roku i więcej.

Podkreślić z ubolewaniem należy, że samorzady wychodzą z fałszywego założenia, że „Zrzeszenie“ jako własna instytucja może być zepchnięta na szary koniec wierzycieli.

Stan ten zmusza nas do coraz częstszego odmawiania wykonywania zamówień na kredyt tym samorządom, które się do nas ustosunkowały w powyższy sposób.

Wytworzona w ten sposób sytuacja, oraz uwięzienie znaczniejszych sum w fabryce „Valetudo“, i w Kamieniołomach, pogorszyła w znacznym stopniu zdolność płatniczą „Zrzeszenia“ i zmusiła Zarząd do poczynienia starań o kredyty na powiększenie kapitału obrotowego.

W wyniku działalności rocznej należy stwierdzić, że tylko dzięki zredukowaniu preliminarza wydatków o sumę zł. 54.495 udało się zamknąć bilans bez deficytu. Wyniki takie pomimo zysków Kamieniołomów, oraz fabryki waty „Valetudo“ tłumaczyć należy głównie zmniejszeniem obrotów Składnicy w dziale inwestycyjnym, które spadły w stosunku do roku poprzedniego o 24%.

Władze „Zrzeszenia“, przewidując możliwość dalszego spadku obrotów, sporządzają miesięczne próbne bilanse i w zależności od osiągniętych wyników, redukują wydatki, aby przetrwać przeżywany kryzys bez deficytu.

Ruch członków w roku sprawozdawczym wyraził się przystąpieniem zaledwie 3-ch nowych członków, a mianowicie: Związku Międzykomunalnego w Chełmie, Sejmiku Skałackiego i Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu. — Razem na dzień 31.XII.1931 r. liczba członków wynosiła 107.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 12. VII. 1932)

1 dol. St. Zjedn. — 8.94 zł. — 8.90 zł.
100 frank. szwajc. — 173.37 — 174.23 zł.
1 funt. szterl. — 31.89 — 31.59 zł.
100 frank franc. — 35.12 zł. — 34.94 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 12. VII. 1932 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 90.00 zł. 3 proc. pożyczka państwowa 36.50, zł. 4 proc. państwowa pożyczka premijowa dolarowa zł. 47.75, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.), 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4½ proc. Listy Zastawne Ziemskie—35.75 zł. 8½ proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4½ proc. Listy Zastawne m. Warszawy 41.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 56.00, 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 50.75 zł. 8½ proc. Listy Zastawne m. Łodzi 55.75 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 47.50. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 51.00. 8½ proc. L. Z. m. Kielc 52.00
Akcje Banku Polskiego 70.00 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania)

W dn. 12. VII. 1932 r. Warszawa:
Zyto 21.00 — 22.00 zł.
Pszenica 26.50 — 25.00 zł.
Jęczmień 21.00 — 22.50 zł.
Owies 25.50 — 22.50 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 28. VI. 1932 r. Warszawa)

Mleko niezbitane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.18 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2.70 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.30 zł., mleczarskie solone 2.40 zł.; ośłkowe 2.20 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.10 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Urząd gminny w Zelwie, pow. wołkowskiego zapytuje:

kto jest obowiązany ponosić koszty leczenia za umysłowo - chorego umieszczonego w szpitalu wojewódzkim dla psychicznie i nerwowo chorych w Choroszczy na mocy decyzji Sądu Okręgowego w Grodnie — gmina czy też państwo.

Odpowiedź: Obowiązek ten ciąży na umysłowo chorym, lub jego rodzinie, zobowiązanej w myśl odnośnych przepisów do ponoszenia takich kosztów. W wypadku nieściągłości mają tu zastosowanie ogólne przepisy ust. o K. L. Na Skarbie Państwa obowiązek ten w żadnym wypadku nie ciąży, a to stosownie do wyjaśnienia zawartego w piśmie okólnem Min. Spraw Wewnętrznych Nr. S.S: 3650/2 z dn. 31. VII.1931 r. (Dz. Urzęd. M. S. W. Nr. 10, p. 223).

2. Pytanie: Urząd gminy Dobiesławice pow. pińczowskiego zapytuje:

1) czy ulegają przedawnieniu place gromady wiejskiej zapisane w tabeli likwidacyjnej, z których korzystało przez 35 lat kilku gospodarzy mających przez ten plac dojazd do swych domów wybudowanych na gruntach dworskich, oraz

2) czy gromada wiejska może dochodzić swych pretensji w stosunku do osób, którzy samowolnie wybudowali domy na placu gromadzkim przed 30 laty i jaki w tym wypadku jest tryb postępowania.

Odpowiedź: 1) żadnych praw włościanie ci nie mogli nabyć ze względu na wyraźny przepis zawarty w art. 691 Kodeksu Cywilnego Napoleona. Prawo przechodu jest służebnością przerywaną choć widoczną i nabyć ją można tylko przez jakiś tytuł prawny, ale nie w drodze przedawnienia,

2) inaczej przedstawia się sprawa tytułu własności gruntu na którym wybudowali domy włościan-

nie przed 30 laty; w myśl zdania 2-ego art. 553 Kodeksu Cyw. Napoleona w związku z postanowieniem art. 2262 tegoż kodeksu — stali się oni przez 30-letnie przedawnienie właścicielami gruntów, na których stoją ich domy, chyba, że w ciągu tych 30 lat byli oni zapozwani przez sąd i w ten sposób przedawnienie było przerwane (p. art. 2242, 2244, 2246 i n. Kod. Napoleona).

Właściwym jest do rozstrzygnięcia takich sporów sąd okręgowy stosownie do przepisów art. 29 i 202 ustawy postęp. sąd. cyw. z r. 1864.

3. Pytanie: Urząd gminy Fajslawice powiatu krasnostawskiego zapytuje:

kto udziela urlopów pracownikom gminnym, a mianowicie: wójtowi, sekretarzowi, pomocnikom, sołtysom i na jak długo.

Odpowiedź: Sprawa urlopów wójta i sołtysów jest na obszarze b. Król. Kongresowego zupełnie nieuregulowana w obowiązującym ustawodawstwie. Ze względu na przepisy art. 45 dekretu z dnia 4.II.1919 r. (D. P. P. P. Nr. 13 p. 141) należy uznać, że Wydział Powiatowy jest władzą nadzorczą i kompetentną do udzielenia urlopów i to bez ograniczenia terminu. Sprawa natomiast urlopów pracowników gminy winna być całkowicie i ostatecznie załatwiona przez radę gminną, a nie wydział powiatowy, bowiem rada w myśl pkt. d art. 7 dekretu z dnia 27.XI.1918 r. (DZ. P. P. P. Nr. 18 p. 48) sprawuje kontrolę nad urzędnikami gminy. Rada może w tym celu uchwalić jakieś ogólne przepisy o udzielaniu urlopów urzędnikom, bądź załatwiać każdą sprawę indywidualnie, stosując tu np. w drodze analogji normy zawarte w ustawie obowiązującej urzędników państwowych.

H. i P.

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku otworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędem Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędem Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
Sp. z o. o. w Warszawie.

Dla instytucji oszczędnościowych w celu ułatwienia organizacji oszczędności wykonaliśmy

specjalny typ skarbonki oszczędnościowej

Ozdobiona kolorowym rysunkiem, wykonanym przez art. mal. S. Norblina o wygodnym rozmiarze i niskiej cenie — stanowi tani a skuteczny środek rozumnej propagandy.

Cena za sztukę 40 gr.

oraz kosztu opakowania i wysyłki.

UWAGA: Zamawiający skarbonki poczynając od tysiąca sztuk mogą umieścić wytłoczoną nazwę swojej instytucji na dolnym denku skarbonki za dodatkową dopłatą od całej ilości zł. 60. Tekst prosimy nadsyłać w ilości słów mogących się swobodnie pomieścić na denku skarbonki.

Zamówienia prosimy kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Świętokrzyska 13.

czas. 13458/14/29

CENTRALA WĘGLOWA

BIELSKO — ŚLĄSK
UL. JAGIELLOŃSKA 9.

Dostawa węgla i koksu dla Urzędów
Państwowych i Komunalnych oraz
Instytucyj Społecznych

PO ORYGINALNYCH CENACH
KOPALNIANYCH.

Ż A D A C O F E R T Y .

Kupujcie wyroby krajowe!

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

POLECA

WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem..	zł. 4.—	27. Kalendarz Samorządowy (siedem tomów)	
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	„ 1.20	Na r. 1926	„ 1.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	„ 14.—	Na r. 1927	„ 2.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	„ 14.—	Na r. 1928	„ 2.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	„ 25.—	Na r. 1929	„ 2.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	„ 18.—	Na r. 1930	„ 3.—
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	„ 0.50	Na r. 1931	„ 5.—
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“ ..	„ 0.50	Na r. 1932	„ 7.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	„ 0.50	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	„ 2.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“ ..	„ 0.50
11. „Z zagadnień samorządu“	„ 2.—	30. S. Gliszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin wewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	„ 1.—
12. Inż. Józef Cwikiel: „Znaki Drogowe“	„ 3.20	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	„ 5.—
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	„ 1.50	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	„ 3.—
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	„ 8.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“. (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I	„ 5.—
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	„ 1.50	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II ..	„ 2.50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wy-czerpane, nowe wyd. w oprac.	„ 5.—	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	„ 2.75
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“ ..	„ 5.—	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	„ 12.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	„ 2.50
19. St. Podwiński: „Bibliografia literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	„ 3.—	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	„ 2.50
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	„ 2.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	„ 2.—
21. St. Podwiński: Tabelaiczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	„ 1.20	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	„ 2.—
22. St. Podwiński: Wskazówki dl inspektorów samorządu gminnego	„ 3.—	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w oprawie	„ 10.—
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	„ 6.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	„ 5.—
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej“	„ 1.50	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz.	„ 1.20
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	„ 3.50	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	„ 5.—
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		45. J. Długokęcki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	„ 1.20
w roku 1925	„ 1.—	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	„ 6.50
w roku 1926	„ 2.—	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“ ..	„ 0.60
w roku 1927	„ 2.—	48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	„ 0.30
		49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“ ..	„ 5.—
		50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	„ 3.—
		51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	„ 12.—
		52. K. Prökl: „O zakładach leczniczych“	„ 6.—
		53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego“	„ 6.—
		54. Fr. Sedlaczek: „Bibliografia dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do 1.IV.1930)	„ 2.—
		55. S. Woyzbun: „Gielda, przeszłość, organizacja obecna, obroty i t. d.“	„ 8.50

Uwaga: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.
Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.
ul. Świętokrzyska 13.